

AVLIVING AV GRIS PÅ GÅRDEN

Når et dyr blir sjukt eller skadet, skal det tas hånd om så raskt som mulig. Et overordnet hensyn i dyrevelferdsloven er at dyr ikke skal lide. Fra du oppdager at dyret er sjukt og setter inn tiltak, er det viktig å sette en tidsfrist for når du skal se en klar bedring. Dersom grisen ikke blir bedre, skal du avlive så raskt som mulig.

Bedøving og avliving

Lover og forskrifter stiller krav om bedøvelse før avliving og krav til kompetanse hos den som benytter bedøvnings- og avlivingsutstyr. Det er viktig å forstå forskjellen på bedøving og avliving.

- **Bedøving:** en metode som hurtig bringer dyret i en bevisstløs tilstand som varer inntil døden inntreffer
- **Avliving:** enhver metode som fører til at dyr dør

Avlivingsmetoder for spegris

Spegris kan avlives med et kraftig slag mot grisens bakhode, f.eks. med hammer, eller man kan slå hodet mot en betongkant. Norsk regelverk krever også at dyret blir stukket umiddelbart.

Avlivingsmetoder for større smågris, slaktegris, purker og råner

Bedøving med boltipistol og påfølgende avblødning anbefales. Griser får kraftige kramper ved bruk av boltipistol. Det er derfor viktig å stikke raskt og korrekt. Alternativt kan du benytte hagle rettet mot dyrets hode på kort hold.

Bruk av boltipistol

Det er viktig at våpen og kruttladning er tilpasset dyrets størrelse. Utvokste purker og råner har en kraftig forbeiningskam i midtlinjen. Det er derfor nødvendig å bruke kraftigere ammunisjon



Skyting med boltipistol er en bedøvningsmetode. For å avlive, skal grisen stikkes etter bedøving.

EKSEMPLER PÅ SJUKDOMMER/LIDELSER HVOR GRISEN SKAL AVLIVES

- ✓ Beinbrudd
- ✓ Alvorlige leddbetennelser
- ✓ Dyr som ikke kan reise seg
- ✓ Børframfall
- ✓ Alvorlige bogsår

og våpen enn til slaktegris og ku. Tabellen viser de vanligste typene boltipistoler. Dersom du har både purker og slaktegris, bør du velge et våpen som kan benyttes for begge dyrekategorier.

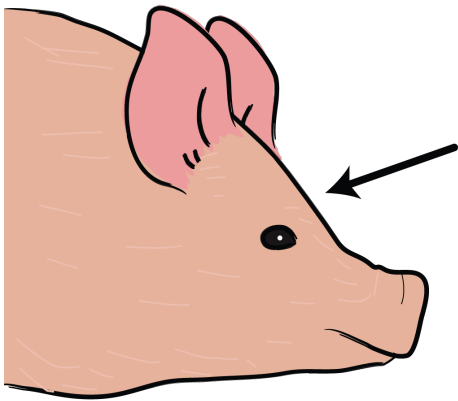
| De vanligste typene boltipistoler | | |
|-----------------------------------|--------------------------------------|------------------------------|
| Dyrekategori | Våpen | Ammunisjon |
| Slaktegris | Cash special kaliber 22 | Cash 22 grønn |
| | Cash magnum kaliber 22 | Cash 22 grønn |
| | Schermer KS eller KR | Schermer cal 6.8/15 No 3 gul |
| | Blitz | Blitz gul 9 mm |
| Purker og råner | Cash magnum kaliber 22 | Cash 22 rød eller sort |
| | Schermer KS eller KR | Schermer cal 6.8/15 No 4 blå |
| | Blitz | Blitz rød 9 mm |
| Alle | "CASH" Dispatch kit / Euthanizer kit | Utskiftbar bolt |

Fiksering av dyret

Sett på trynetom for å sikre at grisen holder hodet i ro. Når trynetommen strammes til rundt overkjeven / bak hjørnetennene, vil dyret rygge unna og boltapistolen kan lettere plasseres på riktig sted.

Plassering av våpenet

Ved bruk av boltapistol skal våpenet være i kontakt med hodeskallen ved avfiring av våpenet. Korrekt treffpunkt på gris avhenger av størrelsen på dyret. Vinkelen mellom dyrets hode og boltapistolen er viktig for å få god effekt. Optimal vinkel varierer fra ca. 45-75 grader avhengig av dyrets alder og hodeform.



| Korrekt treffpunkt | |
|--------------------|--|
| Dyrekategori | Treffpunkt |
| Slaktegris | Midt i pannen, ca 2,5 cm over en linje mellom øynene. |
| Råner | 1 cm fra midtlinjen og ca 5 cm over en linje mellom øynene. |
| Purker | Vurderes etter alder og størrelse: 3-5 cm over en linje mellom øynene. Ungpurker nesten som slaktegris, gamle purker som råner. |

Avblødning og avliving

Dyrene skal alltid stikkes etter bedøvingen. Griser skal stikkes i brystet slik at man skjærer over de store blodårene ved hjertet. Siden grisen kan få kraftige kramper etter skuddet fra boltapistolen, må stikkingen skje så raskt som mulig av hensyn til egen sikkerhet.

- En skarp kniv, helst en tveegget dolk, stikkes inn i midtlinjen ved fordympningen rett foran brystbeinet.
- Bruk lett trykk oppover og innover mot hjertet. Stikksåret på slaktegris skal ha en åpning på minst fire fingerbredder.

Bruk av hagle

- Dersom boltapistol ikke kan brukes, anbefales hagle avfyrt 5-25 cm fra skallen. Riktig treffpunkt er det samme som ved bruk av boltapistol.
- Avlivingen bør skje på mykt underlag, helst utendørs, pga. fare for rikosjetter. Fjern andre dyr og mennesker i nærheten.
- Skytevåpen skal alltid håndteres med forsiktighet og av kyndige personer. Våpenet skal alltid peke bort fra deg selv og andre personer.
- Både den som fikserer grisen og den som skyter skal stå foran grisen. Krampene som opptrer etter skyting kan være voldsomme og kan påføre et menneske skader.
- Ved korrekt bruk av hagle, blir dyrene avlivet, så stikking er ikke nødvendig.
- Skytevåpenet skal rengjøres etter bruk. Skytevåpen og ammunisjon skal oppbevares tørt og forsvarlig.

Kadaverhåndtering

Det er gode henteordninger for kadaver for de fleste områder i landet. Husk riktig kadaverhåndtering både av hensyn til omgivelsene og smittevernet på gården din.